

PRINCIPES en TOELATINGSCRITERIA REGISTER SOCIALE ONDERNEMINGEN

De Code Sociale Ondernemingen toetst aan de hand van vijf principes of een onderneming daadwerkelijk een sociale onderneming is en dit ook heeft geborgd. Daarbij stimuleert de Code sociale ondernemingen het nadenken over- en zelf maximaal implementeren van de principes van de Code. Deze vijf principes vormen de basis voor de toelatingscriteria tot het Register Sociale Ondernemingen.

Leeswijzer

In dit document leest u allereerst wie kan worden toegelaten. Daarin vindt u een toelichting op wat wij in het algemeen verstaan onder 'sociale onderneming', met een aantal basisvoorwaarden die wij aan de onderneming stellen. Deze basisvoorwaarden hangen met name samen met de (mogelijkheid tot) borging van de principes in statuten. Ten slotte worden de vijf principes, met uitwerking daarvan in de toelatingscriteria, beknopt toegelicht. Voor een bredere toelichting en concrete voorbeelden heeft de Code een [Handvat](#) opgesteld. Dat wordt nog aangepast aan de herziene principes en toelatingscriteria.

WIE KAN WORDEN TOEGELATEN IN HET REGISTER?

Om in het Register van de Code Sociale Ondernemingen te worden opgenomen, dient een onderneming aan de vijf principes van de Code te voldoende, die draaien om één centraal uitgangspunt: **impact first**.

Een onderneming kan actief zijn op één of meerdere thema's waarop je positieve verandering teweeg wil brengen met je onderneming (impactgebieden). Denk aan het verhogen van arbeidsparticipatie, het verhogen van sociale cohesie in wijken of buurten, het werken aan een eerlijke internationale handelsketen (en fair chain), de voedsel- en de energietransities, het bijdragen aan duurzame en circulaire productie, en het verbeteren van de zorg.

Het register van de Code Sociale Ondernemingen is bedoeld voor ondernemingen die een product of dienst leveren en dit doen om een sociaal-maatschappelijk probleem op te lossen. Het is niet bedoeld voor reguliere (semi)overheid organisaties zoals bijvoorbeeld zorg, onderwijs of sociale woningbouw en niet voor NGO's. Dit zijn wel maatschappelijke organisaties maar geen sociale **ondernemingen**.

Onderneming

Een sociale onderneming moet dus een onderneming zijn en daarbij financieel en bestuurlijk zelfstandig opereren. Een organisatie is over het algemeen een 'onderneming' als deze:

- een product of dienst levert,
- meerdere (betalende) opdrachtgevers heeft,
- voor maximaal 50 procent haar inkomsten uit subsidies of donaties ontvangt,
- zelf de strategie van de organisatie kan bepalen, en
- zelf de prijs van het product of dienst kan bepalen of onderhandelen met de afnemer.

Rechtsvorm

De volgende rechtsvormen komen in aanmerking voor registratie in het register van de Code:

- Besloten Vennootschap
- Stichting
- Vereniging
- Coöperatie
- Naamloze Vennootschap.

Een eenmanszaak en VOF (vennootschap onder firma) zijn gekoppeld aan privépersonen en hebben geen statuten waarin e.e.a. wordt vastgelegd, zoals bij rechtspersonen. Deze ondernemingsvormen bieden daardoor te weinig houvast om de grondslag 'impact first' te borgen en komen daarom niet in aanmerking voor registratie in het register van de Code.

Indien de sociale onderneming bestaat uit een organisatie met meerdere juridische entiteiten die dezelfde merknaam gebruiken, dan kunnen de juridische entiteiten zich alleen gezamenlijk aanmelden. Zij worden dan ook allemaal (gezamenlijk) beoordeeld. De reden is dat het voor klanten en andere stakeholders moeilijk is onderscheid te maken tussen verschillende entiteiten als deze onder dezelfde naam opereren.

Omvang in het register

In de toelatingscriteria maakt de Code onderscheid in ondernemingen op basis van omvang. Hiermee is het mogelijk om de structuren en formaliteiten die *impact first* waarborgen mee te laten groeien met de grootte van de onderneming. Het onderscheid wordt gemaakt in de categorieën 'micro', 'klein', 'middelgroot' en 'groot'. De drempels voor de omvangs-kwalificatie vindt u in figuur 1.

	Activa	Netto-omzet	Aantal werknemers
Micro	< €450.000	< € 900.000	< 10 personen
Klein	€ 450.000 - € 7,5 mln	€ 900.000 - € 15 mln	10 - 50 personen
Middelgroot	€ 7,5 - € 25 mln	€ 15 - € 50 mln	50 - 250 personen
Groot	> € 25 mln	> € 50 mln	> 250 personen

Bronnen: [KVK](#) en [afdeling 11, titel 9 boek 2 Burgerlijk Wetboek](#)

In deze toelichting geven we aan welke criteria gelden voor micro en kleine ondernemingen. Voor middelgrote en grote ondernemingen gelden een aantal aanvullende toelatingscriteria, die zijn hierna opgenomen in een apart tekstblok. Om deze reden is vereist dat een sociale onderneming het aangeeft als deze doorgroeit naar een volgende categorie.

'Pas toe en leg uit' beginsel

Omdat de bedrijfsvoering van sociale ondernemingen zeer divers is en de toepassing van de principes door sociaal ondernemers sterk verschilt, worden de principes en toelatingscriteria gehanteerd volgens het 'pas toe en leg uit' beginsel. Een sociale onderneming licht toe op welke wijze de onderneming aan de principes en criteria voldoet, en deze op eigen wijze (heeft ge-)implementeert.

PRINCIPE 1: Missie

De missie is helder omschreven en geborgd

De visie, missie en strategie van de sociale onderneming zijn uitgewerkt.

- Visie: aan de oplossing van **welk(e)** maatschappelijk(e) vraagstuk(ken) draagt de onderneming bij? Een lange termijn beeld voor een betere wereld of ook wel de **waarom** van de organisatie.
- Missie: **wat** doet de onderneming om dit/deze maatschappelijke vraagstuk(ken) aan te pakken? Met welke (onderscheidende) activiteit wordt de Visie verwezenlijkt?
- Strategie: inzicht in **hoe** de onderneming haar maatschappelijke doelen bereikt.

Deze visie, missie en strategie zijn de leidraad voor de wijze waarop de onderneming wordt aangestuurd.

Borging

Voor alle organisaties geldt dat de missie moet zijn vastgelegd in de statuten. Bij de 'doelomschrijving' in de statuten wordt expliciet benoemd aan de oplossing van welk maatschappelijk vraagstuk de onderneming bijdraagt.

Ondernemingen die als 'micro' kwalificeren passen bij een eventuele wijziging van de statutaire doelstelling een zorgvuldige besluitvorming toe. Met name als er vier of minder aandeelhouders zijn, dan worden ook stakeholders betrokken, die functioneren als (een vorm van) een (informele) raad van advies of een vertegenwoordiging vanuit de werknemers.

Ondernemingen die als 'klein' of groter kwalificeren leggen dit ook vast in de statuten, namelijk dat de statutaire doelomschrijving alleen kan worden aangepast na een zorgvuldige besluitvorming, inclusief een omschrijving van dit besluitvormingsproces. Het doel hiervan is om de missie te borgen voor de lange termijn. Bijvoorbeeld dat één of twee aandeelhouders van een BV of een stichtingsbestuurder niet zondermeer tot wijziging kunnen besluiten, maar **ten minste advies inwinnen**, bijvoorbeeld bij een Raad van Advies, een afvaardiging van de werknemers of een andere onafhankelijke partij.

Criterium voor middelgrote en grote ondernemingen:

In de statuten is vastgelegd dat de statutaire doelomschrijving alleen kan worden aangepast na een zorgvuldige besluitvorming en de omschrijving van dit besluitvormingsproces in de statuten. Het doel hiervan is om de missie te borgen voor de lange termijn. Daarbij kan niet door één of een zeer kleine groep aandeelhouders van een BV of een stichtingsbestuurder worden besloten tot wijziging, maar is **toestemming** vereist van bijvoorbeeld een (formele) Raad van Advies, een afvaardiging van de werknemers of een onafhankelijke partij.

Principe 2: Meting

Er wordt gemeten welke impact is behaald

De visie, missie en strategie vormen een geheel en zijn vertaald naar meetbare doelstellingen. Een en ander hangt op een logische manier samen en het is voor een buitenstaander duidelijk wat de organisatie aanduidt als de beoogde middelen (input), activiteiten, resultaten (outputs) en (eventueel) directe effecten, bijvoorbeeld met behulp van een Theory of Change of een soortgelijk instrument die de impactstrategie omschrijft.

Impactmetingsbegrippen

- Inputs: de benodigde middelen om de activiteiten goed te kunnen uitvoeren.
- Activiteiten: de acties die worden ondernomen om beoogde effecten te bereiken.
- Outputs: dat wat de activiteiten concreet opleveren.
- Directe effecten: de veranderingen die worden bereikt.

Voor haar jaarlijkse rapportage houdt de onderneming haar – in dat jaar gerealiseerde – outputs bij op ten minste haar primaire impactgebied. Dit zijn de concrete, telbare resultaten van de activiteiten. De onderneming stelt een impactrapport op van deze jaarlijks behaalde impactresultaten, waarmee zij inzichtelijk maakt in hoeverre de maatschappelijke doelen van haar missie zijn bereikt.

Voor impactrapportage sluiten wij aan bij standaard zoals die is opgesteld met [Het Impactpad](#). De impactmeting en -rapportage zoals hiervoor uitgelegd, op outputs, is niveau 3 van het Impactpad.

criterium voor middelgrote en grote ondernemingen:

De onderneming rapporteert minimaal op het niveau van de directe effecten, de veranderingen die worden bereikt voor al haar impactgebieden. Dat is niveau 4 van Het Impactpad.

Zie voor een uitgebreidere toelichting op de verschillende niveaus [Het Impactpad](#), die inzichtelijk maakt in hoeverre de maatschappelijke doelen zijn bereikt. In het [Handvat](#) vindt u ook een nadere toelichting op de verschillende begrippen en de niveaus van Het Impactpad.

'Do-no-harm'

Bij het nastreven van de missie is belangrijk dat de onderneming geen of zo min mogelijk schade toebrengt aan mens en milieu in het algemeen ('do-no-harm'). Het naleven hiervan is primair de verantwoordelijkheid van de sociale onderneming.

Bij aanmelding voor registratie in het register van de Code tekent u een intentieverklaring. Daarvan is onderdeel dat u verklaart dat uw onderneming zijn best doet om mogelijke negatieve (neven)effecten in een goede balans te brengen of houden met de gecreëerde sociaal-maatschappelijke impact.

PRINCIPE 3: Stakeholders

Missie en impact worden besproken met stakeholders

Stakeholderbepaling

De onderneming brengt haar meest relevante stakeholders in kaart en ordent deze in een publiek toegankelijk document. We bedoelen met stakeholders de betrokken belanghebbenden zoals werknemers, leveranciers, afnemers, omwonenden, klanten, financiers, overheden, etc. Ook conceptuele stakeholders kunnen worden benoemd, zoals natuur, dieren en volgende generaties. In het [Handvat](#) vindt u verschillende voorbeelden van stakeholderanalyses.

Stakeholderdialoog

De onderneming legt uit *hoe* de stakeholders actief betrokken (gaan) worden bij het impactmanagement van de onderneming. Onderwerp van gesprek zijn in elk geval de impactstrategie en evaluatie van de gerealiseerde impact.

Criteria voor middelgrote en grote ondernemingen:

De onderneming voert periodiek stakeholderdialogen en rapporteert over de uitkomsten hiervan. De interactie met stakeholders maakt onderdeel uit van de governance van de onderneming.

PRINCIPE 4: Financiën

In het financieel beleid staat de missie voorop

Financieel beleid

De onderneming legt uit hoe het financieel beleid de 'impact first grondslag' ondersteunt, door niet naar winstmaximalisatie te streven, een gematigd beloningsbeleid te voeren en een exitstrategie die het mogelijk maakt de maatschappelijke missie te doen voortduren.

Criterium voor middelgrote en grote ondernemingen:

De onderneming heeft de 'impact first grondslag' in het financieel beleid geborgd, waarbij een Raad van Advies, Raad van Commissarissen of Raad van Toezicht, of een andere (externe) partij statutair een toezichtstaak heeft op dit principe. Een andere mogelijkheid is om in de statuten een impactreserve op te nemen, zodat altijd een deel van de winst binnen de onderneming blijft.

Winstuitkeringen (dividendbeleid)

De onderneming gaat terughoudend om met winstuitkeringen en voert een gematigd dividendbeleid. Bij de meeste sociale ondernemingen zal het primair nastreven van de impact vanuit de bedrijfsvoering tot (ten minste 30%) vermindering van de winst leiden en kan worden volstaan met omschrijving daarvan. Als dat niet het geval is, dan is de richtlijn dat minimaal 30 procent van de winst expliciet wordt bestemd voor de impact. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een (impact)reserve of een beperking op het uitkeren van vermogen. Zie voor een nadere toelichting hierop het [Handvat](#).

De onderneming heeft dit ten minste in notulen van het bestuur of de vergadering van aandeelhouders, een aandeelhoudersovereenkomst of een openbare toelichting vastgelegd. In geval het dividendbeleid is vormgegeven met een impactreserve dan is dit opgenomen in de statuten.

Criterium voor middelgrote en grote ondernemingen:

De onderneming heeft de 'impact first grondslag' ten aanzien van winstuitdelingen – voor zover mogelijk – geborgd in haar statuten. Ook als dit op andere wijze is dan met een 30 procent impactreserve.

Financieel exitplan (verkoop of staking)

De onderneming legt uit hoe ze 'impact first' blijft als ze wordt verkocht of stopt. Dit publiceert de onderneming op de website en borgt dat in de statuten. De richtlijn is dat reserves die zijn bedoeld voor de impact en de continuïteit van de onderneming hiervoor bestemd blijven. Daarbij kan de onderneming rekening houden met een redelijke vergoeding voor de oudedagsvoorziening van de ondernemer of oprichter.

Beloningsbeleid

De onderneming voert een gematigd beloningsbeleid en illustreert dat bijvoorbeeld door de factor tussen het hoogste en laagste betaalde loon in beeld te brengen. Daarbij hanteert de onderneming in principe de [WNT-norm](#), waarmee een bovengrens is gegeven aan de meestverdienende binnen de onderneming. Voor de ondergrens voor het salaris van vaste werknemers wordt in principe het [minimumloon voor 21 jaar en ouder](#) gehanteerd.

PRINCIPE 5: Transparantie **Informatie wordt actief toegankelijk gemaakt**

De onderneming zorgt ervoor dat tenminste de volgende informatie publiek toegankelijk en gemakkelijk vindbaar is op de website van de onderneming:

- Visie, missie en strategie
- Aansturing van de onderneming (governance), zeggenschapsstructuur en eigendomsverhoudingen
- Statuten van de onderneming
- Jaarlijkse impactrapportage
- Stakeholderanalyse en -dialoog
- Financieel beleid: beloningsbeleid, winstuitkeringsbeleid en financieel exitplan
- Wettelijk verplichte jaarstukken of een vertaling daarvan in een jaarlijkse (impact)rapportage

Publicatieplicht voor stichting: voor stichtingen hanteren wij eenzelfde publicatieplicht als voor bv's van dezelfde omvang.

Publicatie van deze informatie en documenten kan bijvoorbeeld in een sectie 'over ons' of 'impact' op de website van de onderneming. Als een onderneming nog geen eerste boekjaar heeft afgerond, dan worden de vereiste jaarlijkse impactrapportage en jaarstukken gepubliceerd zodra die beschikbaar zijn (in beginsel zes maanden na het einde van het boekjaar, gelijk aan de publicatieplicht in het Handelsregister).